

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

Diaarinumero: VN/5698/2019

Asia Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain ja rikoslain 48 luvun 6 §:n muuttamisesta

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

YLEISTÄ

Suomen Omakotiliitto on maamme pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asunnon omistajien valtakunnallinen edunvalvonta- ja palvelujärjestö. **Omakotiliittoon kuuluu 250 vapaaehtoisvoimin toimivaa omakotiyhdistystä ja vapaa-ajan asukkaiden yhdistystä, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on 74 000 jäsentä.** Omakotiliitto on maamme 1,1 miljoonan pienkiinteistön omistajan ja 2,7 miljoonan asukkaan asialla. Lisäksi liitto ajaa maamme lähes 500 000 vapaa-ajan asunnon omistajan etua.

Tausta

Lakiin rakennusperinnön suojelemisesta perustuvien suojelumenettelyjen vuotuinen määrä on lain kymmenvuotisen voimassaolon aikana kasvanut ja toisaalta yksittäisen suojeluasian kesto pidentynyt. Vuoden 2020 alussa voimaan tulleen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisesti hallinnon sisäisistä muutoksenhakumenettelyistä pyritään luopumaan ja niitä onkin viime vuosina vähennetty. Alistusmenettelyn purkamisen yhteydessä lakiin ehdotetaan tarpeelliseksi havaittuja muutoksia ja täydennyksiä.

Esityksen tavoitteena on edistää rakennussuojelun, suojelusta poikkeamisen ja muutoksenhaun sujuvuutta sekä selkeyttää viranomaisten välistä työnjakoa ja asianosaisten asemaa.

Kommentit suojeluesityksenteko-oikeutta ja suojeluesityksestä kuulemista koskeviin ehdotuksiin

Omakotiliitto kannattaa pykälään 5 momenttiin 3 tehtyä tarkennusta rekisteröityneen yhdistyksen osalta: rakennetun ympäristön laatuun vaikuttaminen. Omakotiliitto haluaa kuitenkin huomauttaa, että ensisijaisesti suojelupäätöksen vireille laitto tulisi tapahtua hyvässä yhteistyössä kiinteistönomistajan kanssa.

Kommentit alistusmenettelyn purkamiseen ja muutoksenhakua koskeviin ehdotuksiin

Omakotiliitto kannattaa muutosta, että suojelupäätökseen liittyvää prosessia yksinkertaistetaan ja päätöksiä ei enää alisteta ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Suojelupäätöksistä voidaan valittaa hallinto-oikeuteen, jos ne eivät ole lainmukaisia. Kansalaisten perustuslaillisiin oikeuksiin kuuluu, että viranomaisten tekemistä päätöksistä on mahdollisuus hakea muutosta, ja siksi pidämme tärkeänä mahdollisuutta valittaa myös korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

”Laki ei velvoita suojelemaan suojelun edellytykset täyttävää kohdetta, vaan suojelu ratkaistaan yksittäistapauksellisesti kokonaisharkinnan pohjalta. Harkinnassa keskeisessä asemassa ovat kohteen kulttuurihistoriallisen merkityksen lisäksi muun muassa kohteen ja sen omistajan olosuhteet sekä kohdetta koskeva kaavoitus- ja lupatilanne.” Koska ELY-keskusten rooli tulee kasvamaan suojelupäätösten kokonaisharkinnassa, on kiinteistön omistajien tasa-arvoisen kohtelun kannalta tärkeää, että ELY-päätösten yhtenäisyyttä eri puolilla Suomea koordinoidaan myös jatkossa, kun ministeriön vahvistamisesta luovutaan.

Kommentit ehdotettuihin poikkeamisluvan edellytyksiin ja lupamenettelyyn

Omakotiliitto kannattaa poikkeamisluvan käyttöönottoa. Keskeistä on varmistaa, että suojellut rakennukset pysyvät käytössä, eivätkä jää kestäättömien kustannusten tai käyttöön sopimattomuuden takia huonolle hoidolle. Joustava poikkeamismenettely edistää rakennusten pysymistä käytössä.

Kommentit korvaussäätelyä koskeviin ehdotuksiin

Lakimuutos sisältää tiukennuksia korvauksien myöntämisperusteisiin, ja korvaus on jatkossa määritelty kohtuulliseksi korvaukseksi.

Omakotiliitto huomauttaa, että rakennusperinnön suojelemisen takaaminen on yhteiskunnan tehtävä, ja erityisesti yksityisille asuinrakennuskiinteistönomistajille on taattava riittävä tuki omalta osaltaan edistää suojelua. Suojellun rakennuksen suunnitelmanmukaisessa ylläpitoon liittyvässä korjauksessa ei aina voida valita teknistaloudellisesti järkevintä vaihtoehtoa. Näiltä osin korvausvelvoite tulee ulottaa myös maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen kunnossapitovelvollisuuden tai muutoin rakennuksen tavanomaiseen kunnossapitoon aiheutuvien korjausten toteuttamiseen suojelun aiheuttaman kustannuslisäysten osalta. Näiltä osin laissa oleva kahden vuoden määräaika on myös haastava.

Omakotiliitto esittää, että nykyisen lain pykälän 13 teksti ”Jos omistajan on suojelumääräysten johdosta ryhdyttävä erityisiin toimiin rakennuksen kulttuurihistoriallisen arvon säilyttämiseksi, tästä aiheutuvat kustannukset on korvattava valtion varoista.” säilytetään ennallaan ja korvausvelvollisuutta selkeytetään lakiperusteluihin.

Muita huomioita esitysluonnoksesta

Viranomaisten tulee myös huolehtia kiinteistönomistajan neuvonnan järjestämisestä, siltä osin kuin kiinteistönomistaja voi saada valtion tukea suojelukohteen korjaukseen. Omakotiliitto näkee, että kannustavat mallit korvauksen ja tuen muodossa edistävät rakennusperinnön säilyttämistä ja vahvistavat myönteistä asennetta rakennusperinnön suojeluun.

kunnioitavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Ari Rehnfors
puheenjohtaja

Katja Keränen
talous- ja kehityspäällikkö